

УДК 330.332

ПРІОРИТЕТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДОВА СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Білий О.І.

*Відділ комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради
України*

У статті досліджено системні проблеми енергозабезпечення економіки України, визначено стратегічні пріоритети модернізації національного енергетичного комплексу. Розглянуто цілі європейської енергетичної політики (як стратегічний орієнтир для України). Особливу увагу приділено аналізу системних проблем розвитку альтернативної енергетики в Україні. Виявлено переваги та потенціал використання альтернативної (відновлювальної) енергетики як невід'ємної складової структурної перебудови національного господарства України.

Ключові слова: модернізація; енергозабезпечення; альтернативна енергетика; відновлювальна енергетика; структурна перебудова; національне господарство.

ВСТУП

Формування нових соціально-економічних відносин та нової моделі економічного зростання в Україні потребує структурної модернізації енергетичного сектору та національного виробництва в цілому; диверсифікації джерел енергозабезпечення; впровадження на практиці комплексного використання енергоресурсів (з урахуванням ресурсів відновлювальної енергетики); зменшення енергоємності виробництва продукції (робіт, послуг); оптимізації паливно-енергетичного балансу (у т.ч. шляхом задіяння ресурсів альтернативної енергетики та їх використання у сфері промислового виробництва, сільського господарства, у системі ЖКГ тощо). Енергозабезпечення економічної діяльності суб'єктів господарювання на засадах інтенсивного та інноваційного розвитку, підвищення енергоефективності виробництва традиційно розглядається як основа конкурентоспроможності національної економіки. Зменшення енергетичної залежності – стратегічний пріоритет структурної перебудови національного господарства. Така постановка проблеми обумовлює актуальність даної статті, свідчить про вагоме практичне значення дослідження системних проблем та визначення базових пріоритетів модернізації енергетичного комплексу, системи енергозабезпечення як складової структурної перебудови національного господарства України.

Вітчизняні аналітики та науковці приділяють значну увагу питанням енергозабезпечення та зниження енергетичної залежності національної економіки. Зокрема, визначення місця та ролі енергетичного забезпечення у системі економічної політики України представлено у аналітичній доповіді фахівців НІСД Я.А.Жаліла, Т.А.Тищук, Ю.М.Харазішвілі, О.В.Іванова [1]. Проблеми модернізації вугільної промисловості України та адаптації умов її розвитку до викликів зростання конкурентоспроможності металургійного виробництва висвітлює у своїх

працях В.Білецький [2, с. 29]. Загальні тенденції визначення напрямів зниження енергетичної та сировинної залежності українських виробників мінеральних добрив (зокрема, у сфері хімічного виробництва) представив Н.А.Янковський [3, с. 395]. Основні напрями і пріоритети лібералізації енергетичного ринку Європейського Союзу та виклики, що притаманні системі енергозабезпечення української економіки в умовах глобалізації, дослідила Т.Б.Процюк [4, с. 158]. Слід зазначити, що комплекс проблем, пов'язаний із реалізацією структурних реформ, зорієнтованих на підвищення енергозабезпечення та зростання енергоефективності національного виробництва є надзвичайно широким. Означена проблематика і досі недостатньо висвітлена, що й обумовлює необхідність та актуальність її подальшого наукового дослідження.

Мета статті полягає у дослідженні системних проблем енергозабезпечення національної економіки, визначенні стратегічних пріоритетів модернізації національного енергетичного комплексу як складової структурної перебудови національного господарства України.

Для досягнення мети, у статті поставлені та розв'язуються наступні завдання:

- визначити системні проблеми у сфері енергозабезпечення та енергоефективності національного виробництва, національного господарства України в цілому;
- дослідити цілі та стратегічні пріоритети європейської енергетичної політики стосовно ефективного енергозабезпечення та зниження енергетичної залежності економіки країн ЄС (що доцільно розглядати як орієнтир для України);
- показати системні перешкоди, що заважають розвитку альтернативної енергетики в Україні, визначити шляхи їх подолання;
- висвітлити переваги та потенціал використання альтернативної (відновлювальної) енергетики в Україні як важливої складової структурної перебудови національного господарства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Енергозабезпечення функціонування національного господарства є базовою проблемою, від позитивного вирішення якої залежить конкурентоспроможність української економіки та соціально-економічна стабільність; темпи розвитку промислового (у т.ч. експортоорієнтованого металургійного та хімічного виробництва) та агропромислового виробництва; стабільне функціонування сфери житлово-комунального господарства тощо. Національна система енергозабезпечення потребує кардинальної модернізації, що розглядається як невід'ємна складова структурної перебудови економіки. Складовими цього процесу мають стати інноваційно-технічні зрушення у сфері енергозабезпечення та енергоспоживання, диверсифікація ресурсів енергозабезпечення, стимулювання енергозаощадження та перехід до «зеленої енергетики». У свою чергу, впровадження означених вище структурних перетворень потребує державної підтримки, створення конкурентного середовища та подолання монополізму у сфері енергозабезпечення, технічної модернізації національного виробництва з урахуванням вимог енергозаощадження та дотримання екологічних стандартів.

Аналізуючи стан енергозабезпечення України слід зазначити, що домінує у цьому процесі електроенергетика. Встановлена потужність електростанцій країни становить 53,9 млн. кВт. У тому числі: приблизно 50 % їх кількості припадає на теплоелектростанції (ТЕС), 9 % – на гідроелектростанції (ГЕС) та гідроакumuлюючі електростанції (ГАЕС); майже 40 % – на атомні електростанції (АЕС). Обсяг електроенергії, що виробляється в Україні, має тенденцію до зниження – на кінець 2011 р. цей показник становив, приблизно, 180 млрд. кВт-г (станом на 1991 р. – 279 млрд. кВт-г). Найбільший обсяг електроенергії в Україні виробляється на теплоелектростанціях [5]. Виробництво електроенергії на ТЕС характеризується рядом недоліків, у т.ч.: залежить від регулярних поставок паливних ресурсів (вугілля, мазуту, газу, рідше торфу та горючих сланців); робота ТЕС характеризується низьким ККД (до 40 %) та негативно впливає на екологічну ситуацію (викиди CO₂; зростання теплового ефекту тощо); 92 % діючих в країні енергоблоків ТЕС вже відроби́ли свій розрахунковий ресурс (100 тис. годин) і за рівнем зносу обладнання перебувають у аварійному стані; 64 % енергоблоків українських ТЕС працюють за оцінкою граничного ресурсу (170 тис. годин) і фізичного зношування (200 тис. годин) [5].

Суттєво ускладнює ситуацію щодо ефективного енергозабезпечення в Україні аварійний стан енергетичного обладнання. Науковці зазначають, що понад 30 % всіх повітряних ліній електропередач із навантаженням 220 – 230 кВт експлуатуються понад 40 років; приблизно 76 % обладнання трансформаторних підстанцій виробили свій ресурс; 96 % вугільних шахт України працюють понад 20 років без капітальної реконструкції. На території України майже третина (28 %) всіх діючих тепломереж експлуатуються понад 25 років; 43 % – понад 10 років і тільки 29 % діючих тепломереж використовуються менше десяти років. За оцінками експертів, втрати тепла у централізованих тепломережах дорівнюють, у середньому, 30 – 32 %. Невтішною залишається ситуація із технічним станом мереж енергозабезпечення. Так, фізичне зношення магістральних нафтопроводів на території України перевищує 70 %; газопроводів – у межах 29 – 60 %, адже переважна більшість об'єктів інфраструктури енергозабезпечення експлуатуються понад десять, а у деяких випадках – понад тридцять років [5].

Системні дисбаланси енергозабезпечення національного господарства України супроводжуються проблемами низької енергоефективності. В цілому це збільшує енергозалежність національної економіки, знижує її конкурентоспроможність. Зокрема, негативно впливає на конкурентоспроможність національного виробництва високий рівень фізичного та морального зносу основних фондів промислових підприємств України, переважна більшість яких була введена в експлуатацію ще до 1991 р. та пристосована до використання дешевої сировини і доступних енергетичних ресурсів (переважно – російського газу та нафти). Поряд з цим, для України притаманний високий рівень фізичного та морального зносу основних фондів підприємств з виробництва та розподілення електроенергії, підприємств комунальної сфери та комунальної теплоенергетики. Проблема досягнення ефективного енергозабезпечення загострюється і у зв'язку з тим, що в Україні спостерігається невідповідність національних стандартів у сфері енергозбереження та використання паливно-енергетичних ресурсів стандартам та нормативам розвинутих країн світу (зокрема, країн ЄС). Стандарти при

використанні палива та енергії в процесі здійснення економічної діяльності українськими суб'єктами господарювання всіх форм власності у середньому, перевищують європейські стандарти та нормативи енергозбереження та енергоефективності у 6 – 15 разів (за різними видами економічної діяльності) [6].

В Україні і досі відсутній системний підхід до комплексного вирішення проблем ефективного енергозабезпечення та енергозбереження, не вирішуються екологічні питання, повільно впроваджуються новітні енергозберігаючі технології. В процесі здійснення господарської, управлінської та інших видів економічної діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів, вимоги щодо енергозбереження не розглядаються як пріоритетні. Традиційно низьким залишається і рівень охоплення суб'єктів господарювання всіх форм власності державною (регіональною) експертизою з енергозбереження; відсутнє систематичне здійснення експертизи з енергозбереження на місцевому (регіональному) рівні. Великою проблемою для України залишаються значні обсяги споживання та неефективного використання енергоресурсів бюджетними установами (школи, лікарні, державні установи); обмеженість фінансування на їх утримання в умовах постійного зростання цін на енергоносії.

Вирішити проблему енергозабезпечення, ефективного енергоспоживання та дотримання вимог енергозаощадження без кардинальної структурної модернізації енергетичного сектора, структурної перебудови національного господарства України в цілому, неможливо. Для вирішення енергетичної проблеми та подолання енергетичної залежності Україна має враховувати досвід країн ЄС (з огляду на стратегічний вибір нашої країни – курс на євроінтеграцію). Зазначимо, що загальні тенденції та пріоритети європейської політики енергозабезпечення та зниження енергетичної залежності економіки країн ЄС слід розглядати як приклад, орієнтир для структурної перебудови національного господарства.

Складовими політики ЄС щодо енергозабезпечення є дотримання енергетичної безпеки країн-постачальників, транзитерів та, безпосередньо, споживачів продукції енергетичного сектору. Базові засади європейської політики у сфері енергозабезпечення відображені у «Європейській стратегії сталої, конкурентоспроможної та безпечної енергетики» [7]. Енергетична політика Європи має три головні цілі:

1. Сталість, що передбачає надання переваги освоєнню відновлювальної (альтернативної) енергетики, енергії з низьким вмістом вуглецю (у т.ч. альтернативного транспортного пального). Такий пріоритет ставить за мету призупинити негативні зміни клімату, поліпшити якість повітря та зберегти екологію.

2. Конкурентоспроможність. Насамперед, йдеться про освоєння нових джерел енергії та нових енергетичних ринків, що має бути вигідно як споживачам, так і всій національній економіці. Досягнення означеної цілі тісно пов'язано з реалізацією структурних перетворень, у т.ч. шляхом інвестування у «чисте виробництво енергії», впровадження структурно-інноваційних зрушень з метою підвищення рівня енергозаощадження та енергоефективності; задіяння дієвих важелів впливу цінової та тарифної політики з метою широкого впровадження на практиці найновіших інноваційних енергетичних технологій, підвищення ефективності енергоспоживання.

3. Безпека енергозабезпечення. Досягнення цієї цілі потребує зниження зростаючої залежності економіки країн ЄС від імпорту енергоносіїв (газу, нафти); передбачає задіяння механізмів диверсифікації як джерел енергопостачань, так і диверсифікації самих енергетичних ресурсів (із неухильним збільшенням питомої ваги альтернативної, відновлювальної енергетики). Означена ціль також передбачає лібералізацію режиму доступу європейських компаній країн ЄС до світових ринків енергоресурсів. В основі цього – недопущення монополізації та підтримка конкуренції на енергетичних ринках ЄС (з урахуванням інтересів споживачів – фізичних та юридичних осіб) [8].

Вирішення проблеми енергозабезпечення та підвищення енергоефективності як для країн ЄС, так і для України у XXI ст. набуває пріоритетного значення. Ситуація в енергетичній сфері нестабільна і у зв'язку з тим, що загальна тенденція на світових ринках – зростання цін на енергоресурси (у т.ч. на нафту та газ). У посткризовий період (з 2009 по 2011 р.) світові ціни на нафту та газ майже подвоїлись, а на електроенергію зросли майже на 50 %. Зростання цін є вкрай обтяжливим для споживачів, але водночас, створює реальні стимули для підвищення енергоефективності та запровадження структурно-інноваційних зрушень у сфері енергозаощадження. Для планети Земля, а отже і для усього людства, внаслідок стрімких темпів зростання обсягів промислового виробництва та збільшення енергоспоживання традиційних енергоресурсів (газу, нафти, вугілля), спостерігається зміна клімату – глобальне потепління. Викиди парникових газів за останні десять років вже викликали глобальне потепління на 0,6 – 1,3⁰С, а за відсутності кардинальних змін, вже у найближчі 5 – 7 років зростання температури може досягти 1,4 – 5,8⁰С, що матиме руйнівні екологічні наслідки (таяння лідників, поширення посухи та зменшення питної води, підтоплення територій), що створить глобальну загрозу для виживання людства. Зростання темпів розвитку світової економіки не сприяє зменшенню попиту на сировину та паливо-енергетичні ресурси. Очікується, що до 2030 року попит на продукцію енергетики зросте більш ніж на 60 % (зокрема, мінімальне зростання обсягів світового споживання нафти оцінюється на рівні 1,6 – 2,3 % на рік) [6]. Як стратегічний вихід – задіяння потенціалу альтернативної, відновлювальної енергетики.

Україна має потужний потенціал використання альтернативної, відновлювальної енергетики. Важливими потенційними енергоресурсами України є: гідроресурси – обсяги щорічного виробництва ГЕС оцінено у 4,32 млн т; енергія вітру – 0,8 – 1,0 ГВт (потенціал щорічного виробництва може перевищувати 2 млрд. квт-г); сонячна, геотермальна енергія (до 2015 р. щорічне виробництво геліо- та геотермальної енергетики може збільшитись до 11 млн т у. п.); біогаз, утилізація відходів (потенціал щорічного виробництва енергії оцінюється понад 10 млн. т органічного палива). Загальний потенціал відновлюваних джерел енергії України становить приблизно 78 млн т у. п. на рік (весь обсяг взято за 100 %). За походженням (оцінки 2011 р.) він розподіляється таким чином: вітроенергетика – 24,6 млн т у. п. (31,4 %); мала гідроенергетика – 2,24 млн т у. п. (2,7 %); сонячна енергетика – 4,92 млн т у. п. (6,3 %); біоенергетика – 21,2 млн т у. п. (27,1%); використання штучних горючих газів і метану шахтних родовищ – 13,2 млн т у. п. (16,9 %); інші напрямки (геотермальна енергія, рапсове масло, спирти та ін.) – 12,03 млн т у. п. (15,6 %) [5]. За оцінками, понад 40 % енергетики Україна може забезпечити з відновлювальних джерел [9].

Ресурси нових відновлювальних джерел енергії є доступними та надзвичайно перспективними для ефективного використання на всій території України. Водночас, гальмують їх освоєння порівняно висока собівартість, відсутність доступних кредитів для технічного переозброєння та налагодження масового виробництва альтернативної енергетики. Так, собівартість кіловата електричної енергії вітрових електричних станцій в Україні, у середньому, становить приблизно 4 гривні (для порівняння, у 2011 році собівартість кіловата електричної енергії, виробленого на атомних електростанціях, становила 18 копійок, а на теплових електростанціях – 92 копійки) [5]. Задіяння інноваційних механізмів у сфері виробництва альтернативної енергетики дозволить знизити собівартість та зменшити терміни окупності проектів.

Освоєння в Україні альтернативної енергетики відбувається повільно внаслідок низького рівня технічного переоснащення виробництва; низької інтенсивності використання наявних на місцевому (регіональному рівні) відновлювальних енергетичних ресурсів. Наприклад, у Криму недооціненим є потенціал розвитку сонячної та вітрової енергетики. Західні регіони України повільно розвивають напрямок вирощування та промислового виробництва гранул та пелет з енергетичної верби. Центральна Україна має потужний потенціал розвитку альтернативної енергетики за рахунок використання відходів сільськогосподарського виробництва (соломи, стебла кукурудзи, лузги соняшника, біологічних відходів тваринництва). Україна – країна лідер сільськогосподарського виробництва. Водночас, промислове виробництво пелет, гранул, брикетів з відходів сільськогосподарського виробництва розвивається низькими темпами та спорадично. Недооцінка потенціалу виробництва альтернативної енергетики консервує вирішення в Україні енергетичної проблеми. Не сприяє зниженню рівня енергетичної залежності української економіки й відсутність дієвих механізмів економічного стимулювання та фінансової відповідальності за раціональне використання та економне витрачання паливно-енергетичних ресурсів суб'єктів господарювання всіх форм власності.

За оцінками експертів, налагодження масового виробництва альтернативної енергетики в Україні дозволить підвищити енергетичну безпеку, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національного виробництва, знизить залежність національного господарства від імпорту енергоносіїв. Адже вже на початку 2012 р. вартість газу для української промисловості дорівнювала 575 дол. США (за 1 тис. куб. м). За такої ціни (та її подальшого зростання) українська продукція буде неконкурентоспроможна не тільки на світових, але й на національному ринку. Натомість, розвиток альтернативної енергетики дає можливість виправити ситуацію. Як приклад – енергія від спалювання однієї тонни лузги соняшника замінює 500 куб. м природного газу. Оскільки у 2011 р. Україна зайняла перше місце у світі по експорту соняшникового масла, то відходи виробництва олії (лузгу соняшника) країна має у достатній кількості. Як мінімум у 5 разів можуть знизитись витрати на енергоресурси при налагодженні використання у тепловій енергетиці відходів деревообробки (зокрема, йдеться про виробництво пелет, гранул з щепи, трісок, хмизу) та спалювання брикетів із соломи, стебла кукурудзи. В процесі освоєння альтернативної енергетики задіяно потенціал інноваційного розвитку (у т.ч. на мікрорівні). Так, понад 90 % тепла від спалювання у нових спеціалізованих твердопаливних котлах пелет, гранул, брикетів

(органічного походження) використовується за цільовим призначенням (а втрати енергії становлять менше 10 %). В цілому ж, середній термін окупності інноваційних енергозберігаючих проектів (та проектів з виробництва альтернативної енергетики) становить 2 – 3 роки [10, с. 18 – 19]. Зокрема, це стосується проектів виробництва енергії з відходів сільськогосподарського виробництва, що тісно пов'язано з налагодженням промислового виробництва міні-твердопаливних котлів, встановлення їх для обслуговування бюджетних установ та установ соціальної сфери (шкіл, лікарень, дитячих садочків), у т.ч. у сільській території.

Розвиток альтернативної енергетики в Україні дозволить здійснити реальні структурні зрушення: знизити обсяги енергоспоживання, підвищити енергоефективність та енергозаощадження; модернізувати енергетичний сектор та сферу енергопостачання; реалізувати на практиці принципи сталого (екологічно-зорієнтованого) типу економічного зростання; позбавити національну економіку традиційної енергетичної залежності та підвищити конкурентоспроможність національного виробництва.

Розвиток альтернативної енергетики в Україні є невід'ємною складовою процесів імпортозаміщення та структурної перебудови національного господарства. Однак, на практиці, український бізнес у сфері освоєння відновлюваних джерел енергії не може на рівних конкурувати з потужними компаніями енергетичного бізнесу. Серед причин – високий рівень монополізації енергетичного ринку, невідповідність рівня інфраструктурного забезпечення енергопостачання та енергозабезпечення світовим стандартам; орієнтація енергетичного ринку України на видобуток та переробку традиційних енергетичних ресурсів (газ, нафта, вугілля). Сформоване монопольне становище обласних енергетичних компаній (які люблять власні бізнес-інтереси) обмежує конкуренцію на українському енергетичному ринку та гальмує розвиток альтернативної енергетики.

Змінити ситуацію на краще можливо за рахунок державної підтримки розвитку альтернативної енергетики як складової реформування системи енергозабезпечення, складової структурної модернізації національного господарства. У світовій практиці розповсюджені дві базові моделі державної підтримки промислового освоєння відновлювальної енергетики: модель, заснована на задіянні квот в процесі використання відновлювальної енергетики (британська система); модель, заснована на використанні дотацій проектів з освоєння відновлювальної енергетики і гнучкій тарифній політиці (німецька система) [8]. Такі механізми стимулювання структурної модернізації у сфері енергозабезпечення слід впровадити і в Україні.

ВИСНОВКИ

Вирішення енергетичної проблеми, подолання енергетичної залежності економіки України тісно пов'язано з успішною модернізацією системи енергозабезпечення, що розглядається як невід'ємна складова структурної перебудови національного господарства.

Серед пріоритетних напрямів модернізації системи енергозабезпечення в Україні слід визнати: диверсифікацію системи енергопостачання та енергозабезпечення; оновлення та технічну модернізацію основних фондів

енергетики та її інфраструктури; впровадження та стимулювання раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів шляхом комбінованого виробництва електричної та теплової енергії (когенерації) з використанням місцевих енергетичних ресурсів (наприклад – вугілля, торфу, ресурсів відновлювальної енергетики тощо); запровадження дієвих стимулів щодо стимулювання інноваційного освоєння наявних на місцевому (регіональному) рівні як традиційних (природних копалин – покладів торфу, бурого вугілля, горючих сланців; відходів вуглевидобутку – метанового газу); так і альтернативних (відновлювальних) паливно-енергетичних ресурсів. Особливу увагу в Україні слід приділити розвитку альтернативної (відновлювальної) енергетики як невід’ємної складової процесів імпортозаміщення та структурної перебудови національного господарства. Україна має потужний потенціал щодо освоєння ресурсів геліоенергетики (енергія сонця); вітрової енергетики; розвитку малих гідроелектростанцій; освоєння ресурсів біологічного походження: відходів сільськогосподарського виробництва – рослинництва (солома, лузга соняшника, стебла кукурудзи); тваринництва (біологічні відходи); відходів деревообробки тощо. Потужний потенціал щодо розвитку альтернативної енергетики мають регіони України, що спеціалізуються на виробництві сільськогосподарської продукції.

Для активізації процесів модернізації системи енергозабезпечення в Україні слід запровадити дієві механізми фінансового забезпечення реалізації проектів енергоефективності (та енергозбереження); ввести плату (штрафні санкції) за прямі втрати та нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів; запровадити практику укладання соціальних угод із надро-користувачами (у т.ч. стосовно умов видобутку паливно-енергетичних ресурсів) та чітко визначати їх участь у реалізації проектів з енергозабезпечення та енергозбереження.

Складовою модернізації системи енергозабезпечення має стати налагодження регулярного, систематичного моніторингу та дієвого контролю за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів (суб’єктами всіх форм власності). На місцевому (регіональному) рівні серед суб’єктів господарювання всіх форм власності та населення доцільно запровадити популяризацію даних про економічні, екологічні, соціальні переваги енергозбереження та про економічні переваги переходу на використання альтернативної енергетики. Слід налагодити роботу щодо підвищення громадського освітнього рівня, поінформованості населення у цій сфері. В Україні доцільно створити регіональні мережі поширення інформації, налагодити регулярну роботу консультативних центрів та центрів підвищення кваліфікації персоналу з питань енергоефективності та енергозбереження. Модернізація системи енергозабезпечення, підвищення ефективності енергоспоживання є невід’ємною складовою процесів імпортозаміщення та структурної перебудови національного господарства України.

Список літератури

1. Тишук Т.А. Економіка України у 2011 році: прогноз динаміки, виклики та ризики / Т.А.Тишук, Ю.М.Харазішвілі, О.І.Іванов; за заг. ред. Я.А.Жаліла. – К.: НІСД, 2011. – 88 с.

2. Білецький В. Модернізація вугільної промисловості в Україні: техніко-економічні та суспільно-політичні аспекти / В. Білецький // Вісник Донецького національного університету. – Серія В. – Економіка і право. – 2011. – № 1. – Т.2. – С. 29 – 33.
3. Янковський Н.А. напрями зниження енергосировинної залежності виробників мінеральних добрив / Н.А. Янковський // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сб. науч. тр. – Донецк: ДонНУ, 2012. – Часть I. – С. 395 – 401.
4. Процюк Т.Б. Лібералізація енергетичного ринку Європейського Союзу / Т.Б. Процюк // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук. журнал / Голов. Ред. О.П. Степанов. – К.: НАУ, 2010. – № 2. – С.158 – 161.
5. Матеріали Круглого столу «Енергетичний потенціал Українського Причорномор'я: стан і перспективи його використання (Одеса, 15 травня 2012 р., НІСД, Одеський регіональний філіал) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://od.niss.gov.ua>
6. Сайт Центру міжнародної макроекономіки (Великобританія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.econ.ox.ac.uk/Research/cim
7. Action Plan for Energy Efficiency: Realising the Potential. – COM (2006) 545 final. – Commission of the European Communities, Brussels, 19.10.2006. – 348 p.
8. Energy Efficiency. Policy Papers. Legislation. – European Communities, Brussels. — Офіційний сайт Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/energy/demand>
9. Рибаківа І. Україна може забезпечити 40% своєї енергетики з відновлювальних джерел / І. Рибаківа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.ua/articles/business/ukrajina-mozhe-zabezpechiti-40-svoeji-energetiki-z-vidnovlyuvalnih-dzherel-ekspe/393399>
10. Отходы вместо газа // Инвест газета. – 2012. – № 3. – С. 18 – 21.

Белый А.И. Приоритеты модернизации системы энергообеспечения как составляющая структурной перестройки национального хозяйства Украины / Белый А.И. // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: Экономика и Управление. – 2012. – Т. 25 (64), № 1. - С. 14-22.

В статье исследованы системные проблемы энергообеспечения экономики Украины, определены стратегические приоритеты модернизации национального энергетического комплекса. Рассмотрены цели европейской энергетической политики (как стратегический ориентир для Украины). Особое внимание уделено анализу системных проблем развития альтернативной энергетики на Украине. Выявлены преимущества и потенциал использования альтернативной (возобновляемой) энергетики как неотъемлемой составляющей структурной перестройки национального хозяйства Украины.

Ключевые слова: модернизация; энергообеспечение; альтернативная энергетика; возобновляемая энергетика; структурная перестройка; национальное хозяйство.

Bilyi O.I. Priorities for the modernization of energy supply as component of the Ukrainian economy restructuring / Bilyi O.I. // Scientific Notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. – Series: Economy and Management. – 2012. – Vol. 25 (64), No. 1. – P. 14-22.

Comprehensive approach to power supply of Ukraine's economy is presented in the article. The strategic priorities for the modernization of the national energy sector are defined. The objectives of the European energy policy (as a strategic guide for Ukraine) are researched. The systemic problems of the development of alternative energy in Ukraine are analyzed. The advantages and the potential of alternative (renewable) energy as an integral part of the restructuring of the Ukrainian economy are studied.

Key words: modernization, energy supply, alternative energy, renewable energy, restructuring, national industry.

Статья поступила в редакцию 14. 05. 2012 г.